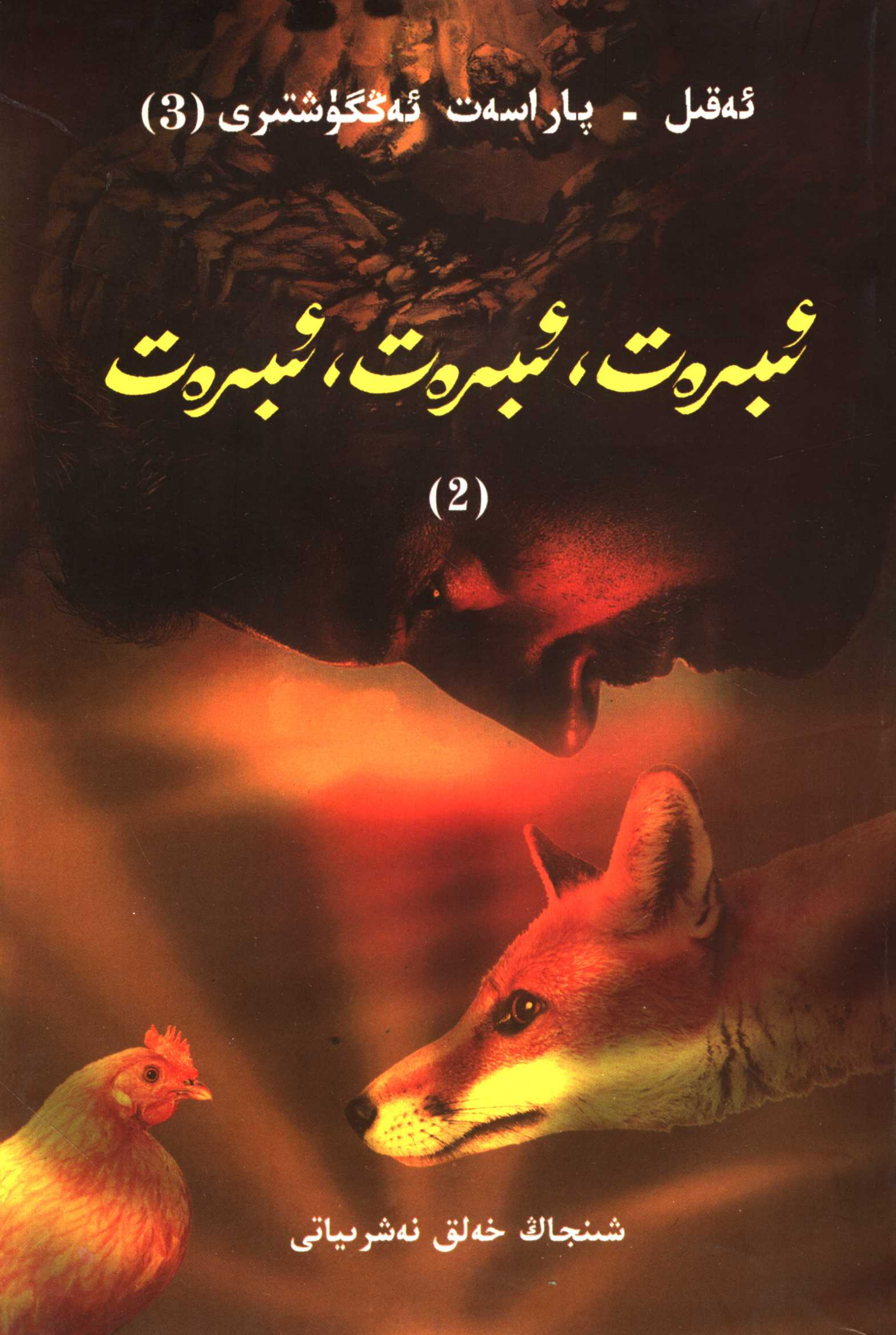

ئەقىل - پاراسەت ئەگگۆشتىرى (3)

ئىبرەت، ئىبرەت، ئىبرەت

(2)

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

ئەقىل ـ پاراسەت ئەڭگۈشتىرى (3)

ئىبرەت، ئىبرەت، ئىبرەت

(2)

تۈزگۈچى : يارمۇھەممەت تاھىر تۇغلۇق

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据
发觉/亚尔买买提·塔依尔编;一乌鲁木齐:
新疆人民出版社,2004.8
(知慧教育·第3辑)
ISBN 7-228-08997-9
Ⅰ.发… Ⅱ.亚… Ⅲ.故事一作品集一中国
一维吾尔语(中国少数民族语言) Ⅳ.1247.8
中国版本图书馆CIP 数据核字(2004)第085462号

责任编辑:买买提吐尔地·米尔孜艾合买提
那孜古丽·阿克山拜
责任校对:阿孜古丽·克里木
封面设计:艾克拜尔·沙力

知慧教育(0104 第3辑)

教诲、教诲、教诲 (维吾尔文)

(2)

亚尔买买提·塔依尔 编

新 疆 人 民 出 版 社 出 版
(乌鲁木齐市解放南路348号 邮编:830001)
新疆新华书店发行
乌鲁木齐仁祥印务有限公司印刷厂印刷
850×1168 毫米 32 开本 6.625 印张
2004年8月第1版 2004年8月第1次印刷
印数:1—3000

ISBN 7-228-08997-9 套价(1—4):40.00

مۇندەرىجە

مۈشۈك بىلەن چاشقان ۋەقەسى 1
كەكلىك بىلەن قارىچىغىنىڭ ھېكايىسى 10
دەرۋىشنىڭ خام خىيالى.......................... 16
ھەسەتخور تۈلكە.................................. 19
ئىناقسىز قاغىلارنىڭ ۋەقەسى 22
يىلان باققۇچى 25
ئوغرىلارنىڭ دامىغا چۈشكەن يىگىت............ 28
يامان نىيەتلىك تېۋىپنىڭ دورىسى............... 31
ئولجا بۆلۈشۈش.................................... 35
چىل قۇشنىڭ تاشپاقىنى دوست تۇتۇشى 40
مايىسنى تارتىپ ئۆستۈرۈش 45
ئەر - خوتۇن ۋە دېدەك 47
ئەنقا بىلەن قۇشقاچ 49
يېرىق دورىسى 51
سەت ئايالنىڭ قاپاق تۇرۇشى 54
قۇدۇقتىكى پاقا.................................... 56
سودىگەر ۋە ئوغۇللىرىنىڭ ھېكايىسى 58
تەدبىرلىك مويسىپىت 67
ئۈچ خىل باھا 72
كالا ۋە ئارغامچا 74
توشقانلارنىڭ ئىبرىتى 76

تۈلكىنىڭ كانىيى 79
ئاتا دەستۇرى 81
بىغەم چاشقاننىڭ ھېكايىسى 90
تۆگە بىلەن قاغا ۋە بۆرە ھەم چىلبۆرىنىڭ ھېكايىسى
...... 96
زاھىت بىلەن بۆرىنىڭ ھېكايىسى 104
مايمۇن بىلەن توڭگۇزنىڭ ھېكايىسى 106
ئورمان بىلەن دۈشمەنلەشكەن ياۋا چوشقا 111
تۈلكە بىلەن توشقان ۋە بۆرىنىڭ ھېكايىسى 113
تاشپاقا بىلەن چاياننىڭ ھېكايىسى 118
شى ئەۋلادى ۋە مىڭ ئەۋلادى 122
ھاماقەت باي بىلەن ئەقىلسىز ئوغۇل 125
بېلىقئالغۇچ بىلەن قىسقۇچپاقىنىڭ ھېكايىسى 127
يىلان بىلەن توشقان 131
تادان مايمۇن 133
مايمۇن بىلەن يولۋاس 135
پۇتىغا قاپاق باغلىۋالغان كىشى 137
گۆش كۆرسىتىپ، ئۆپكە سېتىش 139
كالپۇك بولمىسا چىش توڭلايدۇ 141
قارا قۇشنىڭ تەرجىمىھالى 144
ئەتىگەندە ئۈچ، كەچتە تۆت 148
دۇمباقچى پاقا 150
دېھقان، ئاق قۇشقاچ ۋە بوز تورغاي 152
سوپسوپىياڭ، گۈل، يەر 155
تۆمۈرنىڭ ھېكايىسى 157

此为试读,需要完整PDF请访问: www.ertongbook.com

پادىشاھنىڭ يېڭى كىيىمى 160
پەلەكنىڭ چۆرگىلىشى................................ 170
ھېرىس مۈشۈكنىڭ ھېكايىسى 174
پاتمىچۈقنىڭ قولتۇقى نېمە ئۈچۈن قىزىل بولۇپ
قالغان ؟ 178
بوز تورغاينىڭ ئۈۋىسى نېمە ئۈچۈن ئېتىزلىقتا
بولۇپ قالغان ؟ 180
ئىت بىلەن مۈشۈك نېمە ئۈچۈن بىر - بىرىگە
ئۆچ بولۇپ قالغان ؟ 183
مۈشۈك نېمە ئۈچۈن پوقىنى كۆمىدۇ ؟ 186
ئۇقيا خۇمار چى شۈەنۋاڭ 189
شىر ، تۈلكە ۋە ئېشەكلەرنىڭ ھېكايىسى 192
خاتىمە.. 202

مۈشۈك بىلەن چاشقان ۋەقەسى

— دۈشمەن سەللە ئورىۋېلىپ تەقۋادارلىقتىن دەۋا قىلسىمۇ يەنىلا دۈشمەن .

— خاتىرەمدىن

كۈنلەرنىڭ بىرىدىكى قاراڭغۇ كېچىدە ، مۈشۈك ئوزۇق ئىزدەپ ، ھەممە ياقنى تىمىسقىلاپ ھېچنېمە تاپالماپتۇ . قاتتىق شۈۋىرغان سوغۇق ئۇنىڭ جېنىدىن ئۆتۈپتۇ . ئاخىر بىر دەرەخنىڭ تۈۋىدە چاشقان تۆشۈكىنى كۆرۈپ قاپتۇ . خۇشاللىقىدىن تۆشۈكنىڭ يېنىغا كېلىپ چىشلىرىنى غۇچۇرلىتىپ :

«ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم دوستۇم ، ئۆيۈڭدە ياخشى تۇرۇۋاتامسەن ؟ كېچىدىن بۇيان سوغۇق بەك بولدى ، ئۇنىڭ ئۈستىگە قاتتىق بوران چىقىپ سوغۇقتا پۇت - قوللىرىم ئۇيۇشۇپ ، مېڭىشقا ئامالسىز قالدىم . رەھىمىڭ كېلىپ ئۆيۈڭدە بىر ئاخشام قوندۇرغان بولساڭ ، خۇدا بۇيرۇسا ئەتە ئەتىگەندە يولۇمغا مېڭىپ كېتەتتىم . ئۆزۈڭگە مەلۇم ، مەن چاشقان زاتىغا تەگمەيمەن دەپ توۋا قىلغاندىن بۇيان ، مۇشۇ كۈنگىچە ئىككىمىزنىڭ بىر - بىرىمىزگە زىيان - زەخمەت يەتكۈزگەن يېرىمىز يوق . ئۇنىڭ ئۈستىگە مەن بىر مۇساپىر ، بېشىغا كۈن چۈشكەن مىسكىن . ‹مۇساپىرغا رەھىم قىلغانلارنىڭ جايى جەننەتتە› دېگەننى بىلمەسەنمۇ ؟» دەپتۇ . ئۇۋىسىدا ياتقان چاشقان مۈشۈكنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلاپلا دەرھال تۇتۇش قىلىپ ، جان -

جەھلى بىلەن تۆشۈكنىڭ ئاغزىغا ئىچىدىن توپا تارتىپ ، تۆشۈكنى ئېتىۋېتىپتۇ - دە ، ئاندىن مۇنداق جاۋاب بېرىپتۇ :

— دوستۇم ، ناھايىتى توغرا گەپ قىلدىڭ . مەن بۇ تۆشۈكنى سەن ئۈچۈنلا ناھايىتى چوڭقۇر كولاپ قويغانىدىم ، ئەگەر بۇ دۇنيادا سەن بولمىغان بولساڭ ، بۇ تۆشۈكنى كولاپ نېمە قىلاتتىم . ۋاقتى - ۋاقتىدا تالاغا چىقىپ كۈن نۇرىنى كۆرەتتىم ، كۆڭلۈمنى ئېچىپ يايرايتتىم . سەن بولغانلىقىڭ ئۈچۈن بالىلىرىمنىڭ يۈرىكى پوك - پوك ، ئوزۇق ئىزدەپ تالا-تۈزگە چىقىشى بىلەنلا سېنىڭ ئاغزىڭغا يەم بولىدۇ ئەمەسمۇ ؟ ئەمدى بىر - بىرىمىزگە زىيان - زەخمەت يەتكۈزمىگەن مانا مۇشۇ تۆشۈك . سېنىڭ دوستلۇقۇڭدىن ئۆز تۆشۈكۈمنىڭ بوشلۇقى ياخشى . «ئىشەنمىگىن دوستۇڭغا ، سامان تىقۇر پوستۇڭغا» دېگەن مەسەلمۇ بار . سەن ۋەدىسى يالغان ھىيلىگەرسەن . بۇگۈنچە باشقا جايغا بېرىپ قونغىن ، — دەپتۇ .

مۇشۈك غەمكىن ، بىچارە ئاۋاز بىلەن :

— ئېيتقانلىرىڭنىڭ ھەممىسى راست ، بىلىدىغىنىڭ كۆپ . ئەمما ، سەن ئېيتقان ئۇ ئىشلارنى مەن قىلمىدىم . ئاتا - بوۋىلىرىمىز نەپسىنىڭ كەينىگە كىرىپ بەزى ۋاپاسىزلىق ئىشلىرىنىمۇ قىلغانىكەن ، سېنىڭدىن ئىلتىماسىم شۇكى ، كونا ئاداۋەتلەرنى كۆڭلۈڭدىن چىقىرىۋەت ، ئاداۋەت ساقلىغان ياخشى ئەمەس . «كىمكى مەخلۇقنىڭ گۇناھىدىن ئۆتسە ، خالىقمۇ ئۇنىڭ گۇناھىدىن ئۆتكەي» دېگەن گەپ بار ، بۇرۇن دۈشمەن دەپ تونۇغان بولساڭ ، بۇنىڭدىن كېيىن مېنىڭ دوستلۇقۇمنى كۆرىسەن» . ئۇلۇغلارنىڭ : «ئەگەر دۈشمىنىڭ توۋا قىلىپ ، دوستلۇق ئىزھار قىلسا ، سەن ئۇنىڭغا دوستلۇق قولۇڭنى سۇن» دېگەن ھېكمەتلىك گەپلىرى بار . ئاللانىڭ بىر ئىسمىمۇ رەھىم

قىلغۇچىدۇر . پەيلىڭدىن يانغىن . قىيامەت كۈنى ئاللانىڭ ئالدىدا نېمىدەپ جاۋاب بېرىسەن؟ مەن قىلچە ماجالىم قالمىغان بىچارە تۇرسام، يەنە ساڭا مەندىن نېمە يامانلىق كېلىدۇ. خۇدادىن قورقمامسەن؟ ئىشىكىڭنى ئاچقىن، ئازراق تېنىمنى ئىسسىتىۋالاي، — دەپتۇ.

چاشقان ئىچىدە تۇرۇپ:

— بېشىمنى تولا ئاغرىتىۋەرمە، دوستۇم، ھەسەلدەك تاتلىق گەپلىرىڭگە ئىشىنىپ، تىرناقلىرىڭ ئاستىدا يانجىلىشنى خالىمايمەن. بولدى قىل، — دەپتۇ. مۈشۈك بېشىنى تۆشۈككە يېقىن كەلتۈرۈپ:

— ئۆتۈپ كەتكەن باغرى تاش، ياۋۇز نېمىكەنسەن. مېنىڭ ساڭا ئېيتىۋاتقان گەپلىرىم ئۆلۈم ئالدىدىكى گەپلەر ئىدى. ئەمدى باردىغان يېرىم يوق، ئۆلۈكۈم، بىچارە جەسىتىم، بوسۇغاڭ ئالدىدا قالدى. خەير - خوش، قىيامەت كۈنى يەتكەندە خۇدانىڭ دەرگاھىدا بېرىدىغان جاۋابىڭنى تەييارلاپ قوي، — دەپ مياڭلاپ، يىقىلغان بولۇپ يېتىپتۇ.

چاشقان ئۆز - ئۆزىگە: «ئۇ، خۇدانىڭ نامىنى كۆپ قېتىم تىلغا ئېلىپ نالە قىلدى. راستىنلا ئۇنىڭ ھالى خاراب بولسا كېرەك. ‹ يېڭىلگەن دۈشمەنگە رەھىم قىلساڭ، ئايرىلماس دوستقا ئايلىنار › دېگەن گەپ بار. خۇدا يولىدا ئۇنىڭ ھالىغا رەھىم قىلىپ، ئۇنى مۈشكۈللۈكتىن قۇتۇلدۇرسام ساۋابى تېگىپ قالار» دەپ رەھىمى كېلىپ، ئۇۋىسىدىن ئاستا بېشىنى چىقىرىپ قارىسا، مۈشۈك بىچارە پۇتلىرىنى سوزۇپ، ھالسىراپ ياتقۇدەك، ئۇ خاتىرجەم سىرتقا چىقىپ:

— ھە، راستىنلا مۈشكۈل ئەھۋالغا چۈشۈپ قاپتىكەنسەن، يۈر، سېنى ئۆيۈمگە ئەكىرىپ، ھالىڭدىن خەۋەر ئالاي، —

دەپتۇ - دە، ئۇۋىسىغا باشلاپ كىرىپ، يىغىپ قويغان نەرسىلىرى بىلەن مېھمان قىپتۇ. «ھەرقانداق بىر جانلىقنىڭ بېشىغا كۈن چۈشمەيدىغان ئىش يوق، بۇمۇ ئۆزى كاپكاتتا تۇرۇپ، شۇنداق ئېغىر كۈنگە چۈشۈپ قالغانىكەن» دەپ ئويلاپ، خاتىرجەم ئولتۇرۇپتۇ. مۇشۇكمۇ ئۈنىڭ ئۇبدان كۈتكىنىگە بەكمۇ رازىلىقىنى بىلدۈرۈپتۇ. مۇشۇك ئاستا تۆشۈكنىڭ ئاغزىغا كېلىپ تۇرۇپ:

— قېنى دوستۇم بۇياققا كەل، ئەمدى تاڭمۇ ئېتىپ قالدى. سەن بىلەن خوشلىشىپ يولۇمغا ماڭاي، — دەپتۇ - دە، ئۆزىگە يېقىنراق كەلگەن چاشقاننى كاپ قىلىپ تۇتۇپ، سىقىمداپ ھوش-كاللىسىنى چىقىرىۋەتكەندىن كېيىن، تاشلىۋېتىپ، يەنە تۇتۇپ، بىرنەچچە دومىلاتقاندىن كېيىن، ئاغزىغا ئالاي دەۋاتقاندا كۆزىنى پىلدىرلاتقان چاشقان:

— ھەي دوستۇم، قېنى دوستلۇق قەسىمىڭ؟ قېنى خۇدادىن قورققىنىڭ؟ قېنى سىيلە - رەھىم قىل دېگىنىڭ؟ مەن سېنى خۇدادىن قورقۇپ، بېشىغا كۈن چۈشۈپتۇ دەپ شەپقەت قىلىپ، ئۆيۈمگە باشلىغانىدىم. قېنى سەندىكى ئىنساپ، قېنى سەندىكى ۋەدىگە ۋاپا قىلىش! ياخشىلىققا يامانلىق دېگەن شۇمۇ؟ — دەپتۇ.

مۇشۇك غەزەپلىنىپ:

— ۋالاقشىما، شۇمتەك، ئاشلىق ئوغرىسى، سېنىڭ جازايىڭنى بېرىدىغان، نەسلىڭنى قۇرۇتىدىغان مەن بولىمەن، كۆرۈپ قوي ئەمدى! — دەپ ئاغزىغا سېلىپ چايناي دەۋاتقاندا تۆشۈك ئالدىدا قورقۇنچلۇق بىر ۋەقە يۈز بېرىپتۇ.

بىر ئوۋچى ئىتى بىلەن كېچىچە ئوۋ ئىزدەپ يۈرۈپ، ئاخىر تۆشۈك ئاغزىغا كەلگەندە، «بۇ تۈلكىنىڭ ئۇۋىسى بولۇپ

قالمىسۇن يەنە» دەپ ئويلاپ ئىتنى تۆشۈككە كىرگۈزۈپتۇ ، ئىت مۈشۈكنىڭ قۇيرۇقىنى چىشلەپ تارتىپ چىقىرىپتۇ . مۈشۈك ئۆز جېنىنىڭ ۋەھىمىسىدە چاشقاننى قولدىن چىقىرىپتۇ . چاشقان هالاكەتتىن قۇتۇلۇپ قاپتۇ .①

× × ×

بۇ دۇنيانىڭ سىر - ئەسرالىرى ئاجايىپ - غارايىپلار بىلەن توشقان . بەزىدە مۈشۈك ئىلاجىسىز قالغاندا چاشقاننىڭ ئالدىدا تەقۋادارلىقتىن لاپ ئۇرۇپ ، بىچارىلىقتىن دەۋا قىلىپ ئۇۋىنى هىيلە - مىكىر دامىغا چۈشۈرۈشنى قەستلىسە ، بەزىدە كات ئاستىغا سوقۇنۇۋېلىپ تۇيۇقسىز هۇجۇم بىلەن چاشقانلارنىڭ مېڭىسىدىن تۇتۇن چىقىرىدۇ ، بۇ ئەهۋال ئەزەلدىن شۇنداق داۋاملىشىپ كەلدى ، بۇنىڭدىن كېيىنمۇ مەڭگۇ مۈشۈك ئۆزىنىڭ تەبىئىتىنى ئۆزگەرتمەيدۇ ، ئۇ ئۆز تەبىئىتىنى ئۆزگەرتكەندە ئۇ ئۆزىنىڭ مۈشۈكلۈك تەبىئىتىنى يوقىتىدۇ - دە ، ئۇ ئۆزىمۇ بولالمايدۇ .

يۇقىرىقى هېكايىدە مۈشۈك پەقەت ئىلاجىسىزلىق ئەهۋالغا چۈشۈپ قالغاندىلا ئۇ ئاشنالىق ، دوستلۇق ، مېهرىبانلىق توغرىسىدا نۇرغۇن گەپلەرنى سېتىپ ، شۇ ئارقىلىق چاشقاننى بابلاش كويىغا كىردى ، ئۇ بۇ مەقسەتكە يېتىش ئۈچۈن ئېغىزلىرىدىن شېرىن - شېكەر گەپلەرنى قىلدى ، هەتتا چاشقان ئۈچۈن جان بېرىشكىمۇ تەييار ئىكەنلىكىنى ئېيتىشتىنمۇ تەپ تارتمىدى ، ئۇنىڭ نەپسى بالاسى قانچىلىك تەقەززا قىلغانسېرى ، شۇنچىلىك ئەپسۇن سۇرىلىرىنى ئوقۇشقا هەرىكەت قىلدى ،

گەرچە ، چاشقان ئۆزىنىڭ زېرەكلىكى بىلەن دۈشمىنىنىڭ

---

① شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى 1993 - يىلى نەشر قىلغان «مىڭ بىر كېچە»نىڭ 8 - قىسمىدىن ئېلىندى .

ھىيلە - مىكىر توزىقىدىن ئۆزىنى شۇنچە تارتىشقا ھەرىكەت قىلغان بولسىمۇ ، ئۇ ئاخىرى مۇشۇكنىڭ شۇم ئەپسۇنلىرىغا ئالدىنىپ كەتتى ، بۇ نېمە ئۈچۈن ؟ شۇنىڭ ئۈچۈنكى ، ئۇ تارىخىي ئىبرەتنى ئۇنتۇپ قالدى ، ئۆز دۈشمىنىگە ياخشىلىق ئىشكىنى ئېچىشنىڭ ئاخىرقى نەتىجىسى ئۆزىگە ھالاكەت دوزىخىنىڭ ئىشىكىنى ئاچقانلىق بولىدىغانلىقىدىن ئىبارەت ھايات قانۇنىيىتىنى يادىدىن چىقىرىپ قويدى ، دۈشمەننىڭ ۋەدىسىگە ھەرگىزمۇ ۋاپا قىلمايدىغانلىقى ، ئۇنىڭ ۋەدىگە ئۆتكەن ۋاقتى دەل ھۇجۇمغا ئۆتۈشنىڭ تەييارلىقى بولىدىغانلىقىنى ئەقىل ئەينىكىدە كۆرەلمىدى ، ئاخىرى يۇقىرىقىدەك ئەھۋاللار يۈز بەردى . گەرچە ئۇۋچىنىڭ ئىتى چاشقاننىڭ ھايات قېلىشىغا سەۋەب بولغان بولسىمۇ ، بۇ بارلىق چاشقانلارغا قىيامەتكىچە ئاچچىق ئىبرەت بولدى .

بۇنداق مۇشۇكلەر ئادىمى مەخلۇقلارنىڭ ئارىسىدىمۇ بار . تارىختا مۇنداق ساۋاقلارمۇ ناھايىتى كۆپ ئۆتكەن . بۇ خۇسۇستا ئۇيغۇرلارنىڭ يېقىنقى زامان تارىخىدا ئۆتكەن بىر ئېچىنىشلىق ۋەقەنى سۆزلەپ بېرەي ، ئىبرەت قىلغايسىلەر .

قۇرئان تۇتۇپ قەسەم قىلىش

1912 - يىللىرى قۇمۇلدا شاھ مەخسۇت ۋە ياڭ زېڭشىنگا قارشى تۆمۈر خەلپە باشچىلىقىدىكى خەلق قوزغىلىڭى پارتلاپ ، شاھ مەخسۇت ئوردىسىنىڭ ئۇلىنى تەۋرىتىۋەتتى ، ياڭ زېڭشىنىڭ شىنجاڭدىكى ھۆكۈمرانلىقى ئۈچۈن چوڭ تەھدىت ئېلىپ كەلدى . قوزغىلاڭ تېز ئارىدىلا تەرەققىي قىلىپ زور قوشۇنغا ئىگە خەلق ئىنقىلابچىلىرى ئەكسىيەتچى ھۆكۈمەت بىلەن

بولغان ئۆرۈشتا زور غەلىبىلەرنى قولغا كەلتۈردى. قوزغىلاڭچىلار قوشۇلنىڭ تاغلىرىدا بولغاچقا، دۈشمەن قوشۇنى ئۇلارنى ھەرگىزمۇ مەغلۇپ قىلالمايتتى، شۇنىڭ بىلەن ياڭ زېڭشىڭ يولۋاسنى تاغدىن ئايرىۋېتىش ھىيلىسىنى قوللىنىپ، بۇ تەدبىرنىڭ تورنىقىنى دەل تۆمۈر خەلىپىنىڭ ئەقىدىسىدىكى ئاجىزلىقتىن باشلاشقا تۇتۇش قىلدى ۋە ئۇنىڭغا ئاتالمىش مۇسۇلماندىن بىرنى تېپىپ، شۇ ئارقىلىق تاقابىل تۇرۇش قارارىغا كەلدى.

— مېنىڭ ئاڭلىشىمچە، تۆمۈر تەقۋادار ئادەم ئىمىشقۇ، بۇ راستمۇ، — دېدى ياڭ جاڭجۈڭ.

— ئۇنىڭ خەلىپە دەپ ئاتىلىشى ۋە سەيپۇڭ تولختىنى كەچۈرۈم قىلغانلىقى شۇنىڭدىن دالالەت بەرسە كېرەك، — دېدى مۇپەتتىش.

— ياخشى، — دېدى ياڭ جاڭجۈڭ، — ئۇنداق بولسا بىز قىلىچنىڭ ئورنىغا مۇسۇلمانلارنىڭ مۇقەددەس كىتابى بولغان قۇرئاندىن پايدىلىنىپ كۆرسەك بولغۇدەك. مېنىڭ ئۇقۇشۇمچە، مۇسۇلمانلار قۇرئان تۇتۇپ قەسەم ئىچكەننى ھەرقانداق ھۆكۈمنىڭ ئاخىرقى خۇلاسىسى قىلىدىكەن. بۇ بىز ئۈچۈن ياخشى ۋاستە. ئەمدى بىز شۇنداق بىر ئىش قىلايلى، يا تۆمۈر ماڭا ئەل بولسۇن، ياكى ئۆزىنىڭ جاھىللىقىدا تۇرۇپ، شۇ يەرنىڭ ئۆزىدىلا خۇداسىنىڭ دەرگاھىغا كېتىدىغان بولسۇن.

شۇنىڭدىن كېيىن، گۇچىڭدىكى مۇسۇلمان باتالىيونىنىڭ قوماندانى لى شۇفۇنى چاقىرتىپ كېلىپ، ئۇنى قۇرئان ۋاستىسى بىلەن تۆمۈرنى ئەل قىلىشقا قوشۇلغا ئەۋەتتى، ئۇ نۇرغۇن قائىدە ۋە ئەپسۇن يالىرىدىن ئوق ياغدۇرۇپ، تۆمۈرنى قايىل قىلدى، ئەمدىكى گەپ تۆمۈرنى ئالداپ ئۇرۇمچىگە ئېلىپ چىقىشتا

قالغاندى، لى شۇفۇ تۆمۈرنىڭ ئارىسالدى بولۇپ تۇرغانلىقىدىن پايدىلىنىپ، ياڭ جاڭجۇڭنىڭ يامان نىيىتى يوقلۇقى ئۈستىدە قۇرئان تۇتۇپ بەرمەكچى بولدى.

لى شۇفۇ:

— ماڭا ئىشىنەمدىلا، يوقمۇ، — دېدى.

— ئۆزلىرىگە ئىشىنىمەن.

— ماڭا ئىشەنسىلە، ئەزىبىراي خۇدا، ياڭ جاڭجۇڭغىمۇ ئىشەنسىلە، مەن قۇرئان تۇتۇپ بېرەي!

— راستىنلا قۇرئان تۇتۇپ، بېرەمدىلا، — دېدى تۆمۈر خەلىپە.

ئەزىبىراي، تەرتىسىم بىلەن پاك ئولتۇرۇپتىمەن، ھازىرلا تۇتۇپ بېرەي! ياق، جامائەت شاھىت بولسۇن دېسىلە، قۇرئانى كۆپچىلىكنىڭ ئالدىدا تۇتۇپ بېرەي!

ئەتىسى بامدات ناماز ئوقۇلۇپ بولغاندا، بىرىنچى سەپتە ئولتۇرغان لى شۇفۇ ئورنىدىن تۇرۇپ، مەسچىت مېھرابىنىڭ يېنىدىكى ئويۇقتا تۇرغان چوڭ بىر قۇرئاننى بىسمىللا ئېيتىپ قولىغا ئالدى ۋە پېشانىسىگە تەگكۈزۈپ بولۇپ، كۆپچىلىككە مۇنداق خىتاب قىلدى:

— جامائەت! مەن ھازىر ئاللانىڭ ئۆيى بولغان بۇ مەسچىت مۇبارەكتە ھەرقايسىلىرىغا ناھايىتى يوجۇڭ بىر گەپنى ئېيتىمەن. مەن ئاللاتائاللانى بىر، مۇھەممەت مۇستاپا سەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسسەللەمنى ئاللانىڭ بىزگە بەرگەن ھەق رەسۇلى دەپ، دىلىم بىلەن تەستىق ۋە تىلىم بىلەن ئىقرار قىلىپ، مەھشەر كۈنى جاۋاب بەرگۈچى تىلىم بىلەن شۇنى ئېيتاي: ياڭ جاڭجۇڭ جانابلىرىنىڭ تۆمۈر خەلىپىنى ئۈرۈمچىگە چىللىشىدا قىلچە يامان نىيىتى يوق. ھەممىسى ئەل - يۇرتنىڭ ئامانلىقى ئۈچۈن، بۇ

گېپىم يالغان بولسا ، مانا قولۇمدا تۇرغان مۇشۇ ئۇلۇغ قۇرئان كەرىم مېنى ئۇرسۇن ، قىيامەت كۈنى ھەممىلىرىنىڭ قىزىل تىرنىقى پېقىرنىڭ ياقىسىدا بولسۇن! ①

شۇ قېتىمقى قەسەمدىن كېيىن تۆمۈر خەلىپە ئۇرۇمچىگە بېرىشقا رازى بولدى ، شۇنداق قىلىپ ياڭ جاڭجۇڭ تۆمۈر خەلىپىنى ئۇرۇمچىگە ئېلىپ چىققاندىن كېيىن ، «بۆرە بىلەن قوزىچاق» دېگەن مەسەلدىكىدەك پاجىئە يۈز بەردى .

دېمەك ، بۆرىنىڭ قېشىغا ۋاپا تىلەپ بارغان تۆمۈر خەلىپە شۇنداق كۆلپەتلىك جاپالارنى تارتتىكى ، ئۇ ئۆزىنىلا ھالاك قىلىپ قالماي شۇنچە نۇرغۇن باھادىر ئوغلانلارنىڭ قېنىنىڭ دەريادەك ئېقىشىغا سەۋەب بولدى ، ياڭ جاڭجۇڭ تۆمۈر خەلىپىدىن ھەر خىل ئېۋەنلەرنى تېپىپ ، تۆھمەت زىندانلىرىغا تاشلاپ ئاخىرى ۋەھشىيلەرچە ئۆلتۈردى .

ھاياتنىڭ ھەقىقىتىنى بىلمەسلىك ، دۈشمەننىڭ قۇرۇق ۋەدىلىرىگە ئىشىنىش ئادەمنى ئاشۇنداق زور قۇربانلارنى بېرىشكە سۆرەپ كىرىدۇ . تۆمۈر خەلىپە شۇنى ئۇقمىغانكى ، لى شۇفۇ خەلقنىڭ دۈشمىنى بولغان ياڭ جاڭجۇڭنىڭ بىر غالچىسى ، ئۇنىڭ قولىدىكى قۇرئان ئادەتتىكى بىر قەغەز پارچىسى خالاس . دۈشمەن دېگەن رەقىبىگە تەڭ كېلەلمىگەندە ئاشۇنداق دوستلۇق قوڭغۇرىقىنى چېلىپ رەقىبىنىڭ پوستىغا كىرىۋالىدۇ ـ دە ، ئاخىر پوستىغا سامان تىقىدىغان گەپ . بۇ ئىبرەتنى ھەرگىز ئۇنتۇماسلىق كېرەك .

«كەكلىك بىلەن قارچىغىنىڭ ھېكايىسى»دىن تېخىمۇ مۇھىم بىر ئىبرەتنى ھېس قىلغىلى بولىدۇ .

---

① ئابدۇرېھىم ئۆتكۈرنىڭ «ئىز» رومانىدىن قىسقارتىپ ئېلىندى .

كەكلىك بىلەن قارىچىغىنىڭ ھېكايىسى

— ياخشىچاق بولۇش بىلەنمۇ غەرەزلىكلەرنىڭ خەۋپىدىن قۇتۇلغىلى بولمايدۇ.

— خاتىرەمدىن

بىر كەكلىك تاغ باغرىدا يورغىلاپ يۈرگەنىكەن. ئۇنىڭ سايرىغان ئاۋازى تاغنىڭ ئەكس ساداسى بىلەن قوشۇلۇپ، ئاسمان گۈمبىزىدە ياڭرايدىكەن. تاسادىپەن بىر قارىچىغا ئاسماندا پەرۋاز قىلىپ يۈرۈپ، كەكلىككە نەزىرى چۈشۈپ قاپتۇ ۋە ئۇنىڭ چىرايلىق مېڭىشلىرىنى كۆرۈپ، جان بېغىشلىغۇچى ئاۋازىنى ئاڭلاپ، كۆڭلىدە مۇھەببەت قوزغىلىپتۇ.

قارىچىغا ئۆزىچە: «بۇ ئالەمدە مۇناسىپ يارسىز ئۆتكىلى بولمايدۇ»، «كىشىنىڭ يارى بولمىسا ئۇ بىماردۇر»، «كىشىنىڭ يارى بولمىسا، ئۇنىڭ كۆڭلى ئېچىلمايدۇ» دېگەن تەمسىللەر بارغۇ. بۇ كەكلىك ھەقىقەتەن شۇنداق بىر دىلنى ئېرىتقۇچى شېرىن ھەرىكەتلىك ئىكەنكى، بۇنداق رەپىق بىلەن بىللە بولسا كىشىنىڭ روھى تازىلىنىپ، كۆڭلى شاد ۋە بىغەم بولىدۇ» دەپ ئويلاپتۇ.

شۇنىڭ بىلەن، قارىچىغا ئاستا كەكلىك تەرەپكە مېڭىپتۇ. كەكلىك ئۇنىڭ كېلىۋاتقانلىقىنى كۆرۈپ، ھەزەر قىلىپ، تاشنىڭ كاۋىكىغا كىرىۋاپتۇ. قارىچىغا ئۇ كاۋاكنىڭ ئاغزىغا كېلىپ ئولتۇرۇپ، كۆڭۈل ماجىرالىرىنى بايان قىلىشقا باشلاپتۇ.

— ئەي كەكلىك! مەن بۇنىڭدىن بۇرۇن، سىنىڭ ھۈنەرلىرىڭدىن غاپىل ئىدىم. بۈگۈن سايرىغىنىڭنى ئاڭلاپ، كۆڭلۈمگە بىر خۇشاللىق ھاسىل بولدى. چىرايلىق مېڭىشلىرىڭ جېنىمنى ئەسىر قىلدى. ئەمدى مەندىن قورقمىغىن. مەن بىلەن ئاشنا بولغىن. مۇھەببەتنىڭ باشلىنىشى مەنپەئەت بىلەن نەتىجىلىنىدۇ.

دوستلۇق شۇنداق دەرەخكى، پىشسا مەقسەت مېۋىسى،
قانچە كۆپ ئۈزسەڭ ئۇنىڭدىن، شۇنچە كۆپ پەيدا بولۇر.

— ھەي قانخور زالىم! — دەپتۇ كەكلىك ئۇنىڭغا جاۋابەن، — مېنى قەستلەيمەن دەپ ئاۋارە بولماي، باشقىلارنىڭ قېشىغا بارساڭچۇ. تەلەتىڭنى كۆرۈشنى خىيالىمغىمۇ كەلتۈرگىنىم يوق. مەندە سىنىڭ ۋىسالىڭنى خىيال قىلغۇدەك ماجالىمۇ يوق. ئەگەر بىر كىشى ئوت بىلەن سۇنىڭ بىر يەردە قوشۇلغىنىنى كۆرگەن بولسا، مەن سەن بىلەن ئاشنا بولۇشنى تەسەۋۋۇر قىلالايمەن. كىشى ئاپتاپ بىلەن سايە ئۇلپەت بولغانلىقىنى كۆرگەن بولسا، سەن بىلەن مېنىڭ ھەمراھ بولۇشۇمنى ئويلىشى مۇمكىن. بۇ خام خىيالنى تاشلا. بۇنىڭدىن ھېچ ئىش چىقمايدۇ.

— ھەي ئەزىز دوستۇم! — دەپتۇ قارىچىغا، — ئويلاپراق گۇمان قىل. مەندەك زور ۋە كۈچلۈك قۇشنىڭ سەندەكلەرنى ئوۋلاش ئۈچۈن چاڭگىلىم تۇتالماس بولۇپ قالغىنى يوق؛ تېنىڭنى پارە - پارە قىلغىلى تۇمشۇقۇم جانسىز بولۇپ قالغىنى يوق. ساڭا شۇنداق يۇمشاق سۆزلەۋاتىمەن. بۇنىڭدا ساڭا ئاشنا بولۇشنى ئارزۇ قىلىشتىن باشقا نېمە غەرەز بولسۇن؟ مېنى سەن بىلەن

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com